చక్కెర కంటె తీపి దధిసారము కంటెను రుచ్యమౌను పెం
పెక్కిన తేనె కన్న అతిరుచ్యము నోటను పల్కపల్కగా
మిక్కిలి కమ్మనౌ అమృతమే అనిపించును కాన నిత్యమున్
చక్కగ దాని మీరు మనసా స్మరియింపుడు రామనామమున్.

వేద వేదాంగములు వల్లెవేసియున్న
పద్యగద్యంబులను కూర్పగలిగియున్న
చిత్తశుద్ధియె లేకున్న చెడును వాడు
సత్యమును దెల్పు మాట సాయి మాట.

ప్రేమ స్వరూపులారా!

ఈ జగత్తునందు ప్రతి మానవుడు మూడు విధములైన ఋణములతో జన్మించుచున్నాడు. మొదటిది దైవ ఋణము. రెండవది ఋషి ఋణము. మూడవది పితృ ఋణము.

దైవ ఋణము అనగా మన దేహము ప్రతి అణువునందు, ప్రతి కణమునందు భగవత్ శక్తి రూపములో శరీరమంతయు వ్యాపించి యున్నది. ఇట్టి ప్రతి అంగమునందు వుండిన శక్తిని క్షణక్షణము పోషించి అభివృద్ధి పరచి అన్నివిధముల దీనిని రక్షించేది దైవశక్తియే. దైవశక్తిని మనము యిన్నివిధముల ఉపయోగించుకుంటూ దైవమునకు కృతజ్ఞతా రూపకంగా మనము దీనిని చెల్లించకుండిన మానవత్వము శూన్యమవుతుందని కూడను దీని యొక్క అంతరార్థము. కాబట్టి యీ శరీరమును పుణ్యకార్యములందు పరోపకార సంబంధమైన పనుల యందు ప్రవేశపెట్టి యీ దేహమును సార్థకము గావించుకునే నిమిత్తమై దైవార్పిత భావముతో కార్యములాచరించటమే దైవ ఋణము తీర్చుకొనుట. ఈ శరీరము దేవతలు రక్షించినందున ఈ శరీరము ద్వారా సంభవించునటువంటి ఉత్తమమైన, పవిత్రమైన, దివ్యమైన, భవ్యమైన కార్యములతో చేయకున్న దేవతలకు ప్రయోజనము లేనటువంటిది. ఈ దేహమును సత్కర్మలలో ప్రవేశపెట్టటము, దైవార్పిత భావముతో ఆచరించటము వలన దైవ ఋణము తీర్చుకున్నవారమవుతాము.

రెండవది ఋషి ఋణము. పూర్వపు మహర్షులు తమ యొక్క కాయమును, తమ యొక్క జీవితమును, కర్మను సార్థకము గావించుకొని మానవుని యొక్క ఐహిక ఆముష్మికములకై శాస్త్రములు స్థాపించుచు వచ్చారు. సకల శాస్త్రములు, ఉపనిషత్తులు, రామాయణము, భాగవతము యిత్యాది గ్రంథములు లిఖించి

3030419002

మానవునకు ఆదర్శవంతమైన మార్గము నందించినవారు ఋషులే. వేదశాస్త్ర యితిహాస పురాణముల యొక్క ప్రమాణములు మానవుల యొక్క ఇహలోక ఆముష్మికములలో సార్థకము గావించుకొనుటకై ఏర్పడినవనే సత్యాన్ని గ్రహించి వర్తించాలి. విహిత కర్మలు, నిషిద్ధ కర్మలు మనము చక్కగా విచారణ చేసి విహిత కర్మలు మాత్రమే ఆచరించి నిషిద్ధ కర్మలు విస్మరించుటమే తగిన మార్గము. విహిత కర్మలాచరించి ఋషిఋణము తీర్చుకోవలె ప్రతి మానవుని కర్తవ్యము. అప్పుడే ఋషి ఋణము తీర్చుకున్న వారమవుతాము.

ఇంక మూడవది పితృ ఋణము. తల్లిదండ్రుల రక్త స్వరూపము యీ దేహమే. వారు జన్మనిచ్చి పోషించి పెంచి పెద్ద చేసి యీ దేహమును కాపాడి ఎన్నో రీతులలో త్యాగము గావిస్తూ వచ్చారు తల్లిదండ్రులు. మనము తినే భోజనము, ధరించే వస్త్రము, త్రాగే నీరు, ప్రసరించే రక్తము, యోచించే బుద్ధి యివన్నీ తల్లిదండ్రుల ప్రసాదమే. అట్టి తల్లిదండ్రులను ప్రసన్నులను గావించుకొనుటయే ప్రధానమైన కర్తవ్యము. అప్పుడే పితృ ఋణమును మనము తీర్చుకున్న వారమవుతాము. అంతేకాక సమాజమునందు సత్యధర్మములాచరించి ధర్మము పోషించే నిమిత్తం సత్సంతానమును సమాజమునకందించటము పితృ ఋణములో ప్రధాన కర్తవ్యము.

దశరథ మహారాజు దైవ ఋణము తీర్చుకున్నాడు. ఋషులను సేవించి సుధర్మమైన కార్యముల నాచరించి యజ్ఞయాగాది క్రతువులను సల్పి ఋషి ఋణమును కూడా తీర్చుకున్నాడు. కాని పితృ ఋణము మాత్రము తీర్చుకొనలేక పోయాడు. తండ్రికి తగిన గౌరవ మర్యాదలందించాడు. కాని శాస్త్ర సంబంధమైన రీతిగా సత్సంతానము సమాజమునకు ధర్మోద్ధరణకై అందించలేని దురదృష్టమునకు గురయ్యాడు. ధర్మాచరణ గావించుటయే ప్రధాన కర్తవ్యముగా విశ్వసించినవాడు దశరథుడు. పుత్రులు లేరనే విచారము చేత తాను పుత్రకామేష్టి చేయాలని సంకల్పించుకున్నాడు. కుమారులు కావాలని ఆశించటము కేవలము ఆస్తిపాస్తులను రక్షించుకొనుటకు కాదు. పిండ శ్రార్థములు పెట్టించుకునే నిమిత్తము కాదు. తండ్రి సేవలు సల్పే నిమిత్తము కాదు. సమాజమునందు ధర్మోద్ధరణ గావించే నిమిత్తమై సత్పుత్రులను ఆశించటమే తండ్రి ప్రధాన అభీష్టము. అందునిమిత్తమై దశరథుడు యీ పుత్రకామేష్టి యాగమునకు సంకల్పించుకున్నాడు. ఈ సంకల్పమునకు వశిష్ఠులవారు, జాబాలి చాలా ఆనందముగా అంగీకరించారు. ఈ సమావేశములో ముఖ్యమంత్రి సుమంతుడు లేచి సనత్కుమారుడు చెప్పిన విషయమును జ్ఞప్తికి తెప్పించాడు. 'రాజా సనత్కుమారుడు తమకు బోధించిన విషయము మరచినారో యేమో. ఋష్యశృంగుడనే మహర్షి యొక్క ఆశీర్వాదమునకైకాని అతనిని యజ్ఞబ్రహ్మగా స్వీకరించటము వలన అతని ద్వారా తమకు సత్సంతానము కలుగుతుందని సనత్కుమారుడు చెప్పెను, ఆజ్ఞ'. ఈ వాక్యమును జ్ఞప్తికి తెప్పించుకొని దశరథుడు మంత్రులను పురోహితులను వెంటపెట్టుకొని ఋష్యశృంగుని ఆశ్రమమునకు వెళ్ళాడు. ఋష్యశృంగుని ప్రార్థించటము చేత తక్షణమే అంగీకరించి తన పత్ని శాంతితో వచ్చి ఋష్యశృంగుడు యజ్ఞమును ప్రారంభించాడు. ఇక్కడ యాగసంరక్షణ, ధర్మ

మార్గమును పురస్కరించుకొని అశ్వమేధ యాగమును కూడా ప్రారంభించాడు. ఈ అశ్వమేధ నకు అన్ని హంగులు కలిగిన ఒక అశ్వము అత్యవసరము. ధర్మ సంబంధమైన గుర్తులన్నీ వుండాలి మునకు. వసంత ఋతువునందు యీ అశ్వము చిక్కనిమిత్తమై చాలా ప్రయత్నములు చేస్తూ వ యజ్ఞమును ప్రారంభించాడు. అశ్వమునకై అన్వేషణ సలిపాడు. తిరిగి ఒకసంవత్సరమునకే వ ఋతువునకే అశ్వము చిక్కింది. ఈ అశ్వమునకు తగిన రక్షను చేకూర్చు నిమిత్తమై యజ్ఞమునందు యత్నములు సలుపుతూ వుండగా మూడవ వసంత ఋతువు ప్రారంభమైంది. అప్పుడు యీ ను వదిలారు. తిరిగి నాల్గవ వసంత కాలమునకు యీ అశ్వము తిరిగి వచ్చింది. అనగా యీ య మూడు సంవత్సరములు జరిగిందన్నమాట. అప్పుడు బ్రహ్మ ప్రత్యక్షమయ్యాడు. బ్రహ్మ అనగా చతుర్ముఖ బ్రహ్మ అన్నారు. పర, పశ్యంతి, మధ్యమ, తమ అని నాలుగు తలలు కలిగినది. ఈ విధము గు తలలు కలిగిన బ్రహ్మ ప్రత్యక్షమై 'దశరథ మహారాజా! నీ మనోభీష్టము నెరవేరుతుంది' దీక్ష జ్ఞము పరిపూర్ణము గావించమన్నాడు. ఈ ఉత్సాహ ప్రోత్సాహముల చేత దశరథుడు మరింత దీ చేస్తూ యీ ధర్మ సహిత మైన మార్గమును పురస్కరించుకొని యజ్ఞము పూర్తిగావించాడు. యజ్ఞ డు విష్ణువే. విష్ణువు అనగా ఎవరు? శంఖు చక్ర గదా ధారి కాదు. సర్వత్ర వ్యాపించిన వాడు విష్ణువు. టు వున్నాడు మరొక చోట లేడు అనేది లేదు విష్ణుత్వమునకు. సర్వవ్యాపకత్వమే విష్ణుత్వము. ఆ యొక్క తత్వాన్ని చక్కగా ఎవరూ వర్ణించలేరు.

చిత్రంబులు త్రైలోక్య పవి
త్రంబులు భవలతాల విత్రంబులు స
న్మిత్రంబులు ముని జనవన
చైత్రంబులు విష్ణుదేవు చారితంబులు.

ు యొక్క గుణములుగానీ, స్వరూపములుగానీ, స్వభావములుగానీ యిట్టివి అట్టివి అని వర్ణించుటకు సాధ్యము కాదు. ఈ విష్ణుత్వము ప్రత్యక్షమై పాయసము ప్రసాదించాడు. ఏమిటి యీ పాయసము యొక్క మము ? పాయసము యొక్క విశిష్టత ఏమిటి? సర్వవేదముల యొక్క సారమే యీ మధురమైన పాయసము రసమైన పాయసమును రాణులు భుజించి నాలుగు వేదములు నలుగురు పిల్లలవలె దశరథుని యింట్లో ంటూ వచ్చారు.

ధర్మమునకు ప్రత్యక్ష ప్రమాణముగా నిరూపించే యజుర్వేదమే రాముడు. రామ వాక్యమే, రామ ు సర్వసారముల యొక్క భావమని ఉచ్చరించి నిరంతరము నామమును స్మరిస్తూ, వల్లిస్తూ వచ్చిన వాడు దమే లక్ష్మణుడు. రామ నామమే నా జీవితగానమని విశ్వసించి క్షణక్షణము, నిమిష నిమిషము రామ

[illegible]ము గానము చేసిన సామగానమే భరతుడు. ఈ ముగ్గురి రామ లక్ష్మణ భరతుల ఆజ్ఞను శిరసావహి[illegible] అంతర్ బహిర్ శత్రువులను దునుమాడి శాంతిని చేకూర్చే శత్రుఘ్నుడే అధర్వణ వేదము. కనుక యజు[illegible]ర్వేద, ఋగ్వేద, సామవేద, అధర్వణ వేదముల యొక్క స్వరూపమే యీ రామ, లక్ష్మణ, భరత, శత్రుఘ్నులు. [illegible]తత్త్వముతో చూచినప్పుడు రామాయణము చక్కని అర్థము మనకు ప్రబోధిస్తుంది.

ఇంతే కాక శాస్త్రవిస్తృతమైనది ఓంకారము. 'ఓం ఇత్యేకాక్షరం బ్రహ్మ' ఏకాక్షరమైన బ్రహ్మతత్త్వ[illegible]మే ఓంకారము. అకార, మకార, ఉకారముల యొక్క చేరికయే ఓంకారము. అకారమే లక్ష్మణుడు, ఉకారమే భరతు[illegible] మకారమే శత్రుఘ్నుడు. ఈ మూడు అక్షరముల చేరికయే ఓంకారము రాముడు. రామతత్త్వమనేది ఓంకా[illegible]తత్త్వమని చక్కగా శాస్త్రములు విదశకరించాయి. ఇంతే కాక రామలక్ష్మణ సీతల స్వభావమును ఓంకారముగా [illegible]పించాడు వాల్మీకి. అకారమనే లక్ష్మణుడు కుడివైపున వుంటుండి, ఉకారమనే రాముడు మధ్యలో వుంటుండి, మ[illegible]కారమనే సీత రామునకు ఎడమ భాగమున వుంటున్నది. ఈ అకార, ఉకార, మకారముల యొక్క స్వరూపమే [illegible] రామ సీత. ఈ మూడింటి యొక్క ఏకత్వమే దివ్యత్వముతో కూడిన ఆత్మతత్త్వమని వాల్మీకి వర్ణిస్తూ వచ్చా[illegible]రు. ఈ రామ లక్ష్మణ భరత శత్రుఘ్నులు గాని లేక యింకేవి ధర్మైన మహాశక్తులు గానీ ఎక్కడ వున్నాయి? బ[illegible] వున్నవా లేక లోపల వున్నవా? ఈ నలుగురు పుత్రుల యొక్క తండ్రి ఎవరు? అతనే దశరథుడు. ఈ దశ[illegible] ఏ రాజ్యమును పాలిస్తూ వచ్చారు. అది అయోధ్య. అయోధ్యకు ఎన్ని ప్రాకారములు. ఏడు ప్రాకారములు. [illegible]మైళ్ల పట్టణము? పన్నెండు యోజనములు చుట్టుకొలత వుంటున్నాది. దీనికి అంతరార్థము ఏమిటి? [illegible]ధ్య, దశరథుడు, రాముడు సర్వము మానవుని యందే యిమిడి వుంటున్నాడు. అయోధ్య అనగా యోధులు చేర[illegible] ప్రదేశము. అదియే హృదయము. దీనిని ఎవరు పాలిస్తున్నారు? దశరథ మహారాజు పరిపాలిస్తున్నాడు. ఎవ[illegible]దశరథుడు? ఐదు కర్మేంద్రియములు, ఐదు జ్ఞానేంద్రియములు ఈ దశేంద్రియములు కలదేహమే దశ[illegible]. అయోధ్య పన్నెండు యోజనముల విస్తీర్ణము కలిగి యున్నది. పరమాత్మునికి సంవత్సరుడని పేరు. [illegible]త్సరమునకు పన్నెండు నెలలు. ఈ పన్నెండు నెలల లోపల పన్నెండు అమావాస్యలు పన్నెండు పౌర్ణిమలు [illegible] అమావాస్య ఆనందము దుఃఖము యీ రెండింటితో కూడినదే యీ హృదయము. సుఖదుఃఖములతో [illegible]డినది యీ హృదయము. ఈ దేహము మూడు గుణములు వహిస్తూ వుంటుంది. దశరథుడు అనే యీ రథము [illegible] తమో గుణములను వరించాడు. సత్వగుణమే కౌసల్య. రజోగుణమే సుమిత్ర. కైక తమోగుణము. [illegible] యీ ముగ్గురు గుణములనే భార్యలను వరించాడు. ఈ మూడు గుణములు కలిగిన దేహమునకు ఏది [illegible]నము. చతుర్విధ పురుషార్థములే ప్రధానము. ధర్మార్థకామమోక్షములే దానికి సరియైన మార్గములు. ఇవే [illegible]ర్థములు. ఈ పురుషార్థములే రామ లక్ష్మణ భరత శత్రుఘ్నులుగా పుట్టారు.

కాబట్టి పురుషార్థములు సార్థకము గావించుకునే నిమిత్తమై యీ నాలుగు విధములైన ధర్మము

ఏర్పడుతూ వచ్చాయి. అర్థకామములు కూడను మనము ధర్మముతోనే అనుభవించాలి. అర్థకామములు కూడ మనము ధర్మముతోనే అనుభవించాలి. ధర్మరహితమైన అర్థముగాని, ధర్మరహితమైన కామముగాని మోక్ష సంబంధమైన మార్గము కాదు. ధర్మమనే పాదము మోక్షమనే శిరస్సును మనము ఖండించాము. అర్థకామములనే మొండెముతో మనము జీవితము గడుపుతున్నాము. కనుకనే యీనాడు మానవుడు నిరంతరము దుఃఖము కష్టములకు విషాదములకు గురౌతున్నారు. ధర్మార్థ కామమోక్షములందు ప్రధానమైనది ధర్మము.

ధర్మమనగా ఏమిటి? త్రికరణ శుద్ధితో కూడిన ఏకత్వమే. ఏమిటి? మనస్సు, వాక్కు, కాయము. కనుకనే the proper study of mankind is man అన్నారు. మనము ఆలోచించే ఆలోచన, మనము చెప్పే మాట, మనము చేసే పని ఒక్కటిగా వుండాలి. అప్పుడే దశరథుడు మహాత్ముడుగా మారిపోతాడు. కనుకనే 'మనస్యేకం, వచస్యేకం, కర్మణ్యేకం మహాత్మనాం. మనస్యన్యత్, వచస్యన్యత్, కర్మణ్యన్యత్ దురాత్మనాం' అన్నారు. ఈ మూడింటి ఏకత్వమును చేతనే త్రికరణ శుద్ధి అన్నారు. ఈ త్రికరణ శుద్ధి కలిగిన సమయమందే జ్ఞానసిద్ధి కలుగుతుంది. త్రికరణ శుద్ధి లేక జ్ఞాన శుద్ధి మనకు లభించదు. అట్టి పవిత్రమైన ధర్మాచరణయందు తన యొక్క జీవితమును అంకితము గావించుకున్నవాడు కనుక దశరథుడు మహాపవిత్రుడుగా మారాడు. ప్రతివాని దేహము దశరథుడే. దశరథుని సార్థకము గావించుకొనటమే మన కర్తవ్యము. ఈ దేహముతో చేయవలసిన కర్మలు చక్కగా హృదయపూర్వకంగా త్రికరణ శుద్ధితో చేయాలి. త్రికరణ శుద్ధియే లేకున్న ఎన్ని వేదములు పఠించినా ఎన్ని శాస్త్రములు వల్లించినా యేమీ ప్రయోజనము వుండదు. పాత్రలో వున్న పాయసమంతా కారిపోవాలంటే పది రంధ్రములుండనక్కర లేదు. ఒక్క రంధ్రముంటే చాలు. కాని మనదేహమనే పాత్రకు పెద్ద పెద్ద రంధ్రములు ఏర్పడి వున్నాయి. మన భావములన్నీ తెల్లవారి సాయంకాలము, సాయంకాలము తెల్లవారి ఎప్పటికప్పుడే అంతర్థానమై పోతున్నాయి. కారణము మన చిత్తము శుద్ధిగా లేకపోవటమే. కనుక సర్వసాధనల సారము చిత్తశుద్ధియే అన్నారు. మనము కర్మలు చేయవలసిందే. జపము చేయవలసిందే. ధ్యానము ఆచరించవలసిందే. యజ్ఞయాగాది క్రతువులలో ప్రవేశించవలసిందే. సత్కర్మలు, దానధర్మాది కర్మలు ఆచరించవలసిందే. ఇవన్నీ దేని నిమిత్తము. చిత్తశుద్ధి కోసంగానే మోక్షప్రాప్తి కోసం కాదు. మన విద్యార్థి చెప్పాడు. మనము యీ లోకంలో యీ ప్రాపంచిక విషయ వాసనలను ఎంతవరకు మనము చేర్చుకుందుమో అంతవరకు భగవంతుడు దూరంగా వుంటాడు. మనది ఒకటే హృదయంగాని రెండు కాదు. ఒకే హృదయమైనా double sofa కాదు. ఒకే హృదయమైనా యిది musical chair కాదు. ఈనాడు ఒక్క హృదయములో భగవంతుని చేర్చుకుంటిమా యింకొకరు అక్కడ ప్రవేశించటానికి అవకాశము లేదు. కాని యీనాడు మన హృదయము యేవిధంగా వుందంటే musical chair. ఒక్కొక్క నిముషం ఒక్కొక్కరు పోయి ప్రవేశిస్తున్నారు. ఆవిధంగా వుండటం చేత భావములు పరిపూర్ణస్థితిని పొందలేక పోతున్నాయి. మనము సరియైన విధంగా చిత్తాన్ని శుద్ధిచేసుకుంటే ఎంతైనా సాధించుకుంటాం. ఆ చిత్తశుద్ధి నిమిత్త

పై మనము అనేక సత్కర్మలు ఆచరించాలి. ఆ సత్కర్మల ద్వారా మనము పవిత్రమైన దివ్యత్వమును అందుకోగలము.

హృదయమనగా ఏమి అర్థము? హృత్ + దయ = హృదయ. అనగా పరిపూర్ణ దయతో కూడినదే హృదయము. కానీ యీనాడు ఆ దయ అనేది హృదయములో యేమాత్రము కనుపించటం లేదు. దిన దినమునకు కఠినంగా మారిపోతున్నది. ఈ విధమైన కఠినమును అనుసరించటం చేతనే మనము తగిన ఆనందమునకు దూరమై పోతున్నాము. ఆనందమునకు సమీపులు కావాలంటే దయను మనము అభివృద్ధి పరచుకోవాలి. దయగల హృదయమే దైవ మందిరము. హృదయంలో ఒక్కసారి భగవంతునికి చోటిస్తే యింకొకరు అక్కడ ప్రవేశించటానికి వీలుండదు. మన హృదయమును పవిత్రము గావించుకొని దివ్యమైన భావముచేత ఆ దివ్యత్వమును పొందాలి. ఈ హృదయమునకే రామ అని పేరు. రమింపజేసేది కనుక దీనికి రామ అని పేరు. హృదయము లేకపోతే జగత్తును ఎవ్వరు ఆకర్షించరు. సర్వస్వమును ఆకర్షించేది హృదయము కనుకనే రమేతి రామః. ఆ హృదయమునే వేదము ఆత్మ అని పిలిచింది. ఆత్మ తత్వమునకే ఆత్మారామ అని పేరు. మనము యీనాడు పూజించవలసినది ఆత్మారామ తత్వమునేగాని దశరథ మహారాజు కుమారుడు రాముని కాదు. అది బాహ్య స్వరూపము. ఈ హృదయమును ఏనాడు విచ్చలవిడిగా విషయ వాసనలపైన ప్రసరింప జేస్తామో ఆనాడు భగవంతుడు మనకు అతి దూరమవుతాడు.

సీత భూజాత. అలాంటి సీతకు రాముడు కావాలి రాముడు కావాలి యీ ప్రపంచము నాకు అక్కర లేదు అని తాను విసర్జించింది. రాముడు కావాలనుకున్నప్పుడు అయోధ్యను, ఆభరణములను సర్వసుఖములను త్యాగము చేసి రాముని వెంట వెళ్ళింది. ఎండ కన్నెరగని సీత సర్వము త్యాగము చేసి భోగమును త్యాగము చేసి యోగమే నా సాధన అని భావించి రామ యోగములో లీనమైంది. రాముడు కూడను చెప్పాడు. సీతా! అరణ్యములందు సంచరించటం కష్టం. చాలా క్రూర మృగములతో కూడినది యీ దండకారణ్యము. అప్పుడు సీత చెప్పింది. రామా! రామ రాజే నావెంట వున్నప్పుడు యీ చిన్న మృగములు నన్నేమి చేయగలవు అనింది. పురుష సింహము. పురుష సింహము నావెంట వుండగా యీ చిన్న నక్కలు కుక్కలు నన్నేమి చేయగలవు. నాకు అట్టి భయము లేదు. నేను నిన్ను అనుసరిస్తాను అంది. ఈ విధమైన ధైర్యముతో సాహసముతో రాముని అనుసరించింది. సర్వ భోగములు త్యజించిన సీత అరణ్యములో బంగారు జింకను చూచింది. ఆశించింది. ఎప్పుడు జింకను ఆశించిందో రాముడు దూరమైపోయాడు. లోకానికి బంధమైపోయింది. లోక వాంఛలతో మనము బంధింపబడినంత వరకు, దివ్యత్వము కేవలము నోటితో వుచ్చరించవచ్చును తప్ప చేతులతో పూజించ వచ్చునుగాని హృదయములో భగవంతుని బంధించుటకు సాధ్యము కాదు. యీ సర్వమును త్యజించ అక్కర లేదు. సర్వము భగవంతుని భావములో అనుభవిస్తే అంతే చాలు. సర్వము భగవత్ స్వరూపమే. ఆ భావముతో సమస్త పదార్థములు అనుభవించ వచ్చును.

303049007

రామ తత్వాన్ని రాక్షసులు కూడను గుర్తించారు. శ్రీరామ చంద్రుడు సర్వశక్తి మంతుడు. సర్వజ్ఞుడు సర్వవ్యాపి అని గుర్తించిన మొదటి రాక్షసుడు మారీచుడు. ఎట్లనగా విశ్వామిత్రుడు యాగసంరక్షణా నిమిత్తం రామలక్ష్మణులను తీసుకు వెడుతున్నాడు. తాటకి కుమారుడే మారీచుడు. తాటకిని చంపిన తరువాత యజ్ఞము భంగము గావించుటకు మారీచుడు వచ్చాడు. రాముని అంబు మారీచుని కొన్ని మైళ్ళ దూరంలో వదలి పెట్టింది. ఆ అస్త్రము చేత మారీచుని మనస్సులో ఒక దివ్య భావ మేర్పడింది. ఎందరో రాక్షసులను చూచాను. కాని యింత శక్తివంతమైన బాణము, యింత శక్తివంతమైన బాలుని ఎక్కడా చూడలేదు అనుకున్నాడు. ఆనాడే రాముని యొక్క తత్వాన్ని గుర్తించాడు. అక్కడనుండి వెళ్ళి మామంతైన రావణునితో 'అన్నా! రాముని మించిన శక్తిమంతుడు యీజగత్తులో లేడు. అతనికిసాటి ఎవరు లేరు. అతని అంద చందముల వర్ణనానికి వీలు లేదు. పుంసామోహన రూపాయు అన్నాడు. పురుషులు కూడను మోహించే రూపము ఆ శ్రీరామచంద్రునిది. అలాంటి దివ్యమైన స్వరూపాన్ని నేను అక్కడ చూచాను.' అన్నాడు. దాన్ని మనస్సులో పెట్టుకున్నాడు రావణుడు. తరువాత తన సోదరి సూర్పణక ముక్కుచెవులు కోసిన తరువాత వెళ్ళి రావణునితో మొర పెట్టుకుంది. రావణుడు అడిగాడు 'చెల్లీ! ఏమిటి యీ విచిత్రము. నీకున్న శక్తి ఎంత గొప్పశక్తి. చెవి ఒకసారి కోశాడు ముక్కు ఒకసారి కోశాడు. ఒకసారి కోసినప్పుడు నీవు ఏవిధంగా వుండగలిగావు అన్నాడు. రెండూ ఒక్కసారి కోయటానికి వీలుకాదుకదా. ఒక్కొటి ఒక్కోసారి కోస్తుంటే నీవు ఏవిధంగా ఓర్పిక పట్టుకొని వున్నావు. నీ శక్తి సామర్థ్యములు ఏమైపోయాయి. అప్పుడు యీ శూర్పణక చెప్తుంది. 'అన్నాయమని చెప్పాడు. నా దృష్టంతా రాముని ముఖముపైనే వుంటున్నాను. ఆ ముఖమును చూస్తుంటే ఏమికోశాడో ఏమి చేశాడో నాకేమి తెలియ లేదు. ఆ అందమైన సుందర ముఖారవిందముకు లోపల నా యింద్రియములన్ని స్తంభించి పోయాయి. కాని రాముడు వెళ్ళిన తరువాత నాకే బాధలు గుర్తుకు వచ్చాయి. అతనే కాదు. ఆ సీత మరింత సుందరమైంది' అన్నది. ద్వేషాన్ని సాధించే నిమిత్తమై సూర్పణక రావణుని లోపల యీ విధమైన దుర్భావాన్ని అభివృద్ధి గావించింది. అప్పటి నుండి ఆ సీత నీకు వుండవలసిందే గాని అరణ్యములో సంచరించే రాముని దగ్గర వుండవలసింది కాదని గట్టిగా బోధించింది రావణునకు. ఈ దుర్బోధలు దుర్మార్గుడైన రావణుని లోపల ప్రవేశించాయి.

అప్పుడు తిరిగి మారీచుని పిలిచాడు రావణుడు. 'మారీచా నాయీ కార్యమునందు నీవు తోడుగా వుండమన్నాడు. నీ సహాయము నాకు అత్యంత అవసరమన్నాడు. నీవు సర్వశక్తి మంతుడవు. దివ్యత్వమును అర్థము చేసుకోగల సమర్థుడవు. దానవత్వమును అర్థము చేసుకోగలవాడవు. దానవత్వాన్ని ధరించగలవు. దివ్యత్వాన్ని ధరించ గలవు. నీవు దేవ వరప్రసాదుడవు. సర్వశస్త్రములను నీవు ప్రయోగించ గలవు. నీవు దండకారణ్యమునకు వెళ్ళి రాముడు సీత దగ్గరలేని సమయంలో నేనక్కడ ప్రవేశించాలి' అన్నాడు. మారీచుడు రావణునికి చెప్పాడు. రావణా నీకు వినాశకాలముతో యీ విపరీత బుద్ధి పుడుతున్నది. శ్రీరామ చంద్రుని జయించుటకు ఎవరికి సాధ్యము

ఏ వేత నేజీవితంలో నీకు దక్కదు. అతను దివ్యస్వరూపుడు. పుణ్యపురుషుడు. లోకోద్ధరణా కోసమై అవతరించి నావాకారుడు. కనుక యీ పిచ్చివేషాలు మానుకో మన్నాడు. కాని మితి మీరి పోయిన కోరికలు చేరిన రావణు బుద్ధికి యీ మాటలు నచ్చలేదు. 'నా ఆజ్ఞ శిరసావహిస్తావా లేక శిర చ్ఛేదం చేయనా' అని బెదిరించాడు. అప్పుడు మారీచుడు యోచించాడు. 'ఎట్లైనా నా ప్రాణం పోక తప్పదు. పోక పోతే రావణుడు సంహరిస్తాడు. అనుకు పోతే రాముడు సంహరిస్తాడు. ఈ దుర్మార్గుని చేతిలో చచ్చుటకంటె ఆ పవిత్రమైన చేతిలో చావ మేలు అని ఒప్పుకున్నాడు. రాముని చేతిలో మరణించాలని యీ కార్యములో పాల్గొన్నాడు. రాముని యొక్క తత్త్వమును మొట్టమొదటలో కానిక చాటినది రాక్షసుడే. ఆ తరువాతనే విశ్వామిత్రుడు లోకానికి చాటాడు.

ఈ రామ తత్త్వము గాయత్రీ మంత్ర స్వరూపము. త్రికాలస్వరూపుడు. త్రిలోకస్వరూపుడు. త్రిగుణ స్వరూపుడు. త్రిగుణముల స్వరూపము కనుక భూః భువః సువః యిది గాయత్రీతత్త్వము. తత్సవితుర్వ రేణ్యం భర్గోదేవస్యధీమహి - ధియో యోనః ప్రచోదయాత్. ఈ గాయత్రీ మంత్రము లోపల యిరవైనాలుగు అక్షరములుంటున్నాయి. ఈ యిరవైనాలుగు అక్షరములతో కూడిన గాయత్రీ స్వరూపుడు కనుక శ్రీరామచంద్రుడు 24000 శ్లోకాలుగా వాల్మీకి రామాయణమును కూర్చాడు. కనుక రామ తత్త్వమనేది ప్రతిమానవుని హృదయ స్వరూపమే. దీనికి ఒక చిన్న ఉదాహరణము తీసుకోండి. కన్నులు లేక ఏ పదార్థమును చూడలేము. ఎంత గొప్ప విజ్ఞాని అయినప్పటికి తాను నిద్రలో వుంటుంటే జగత్తునే చూడలేడు. ఏ పండితుడు కాక పోయినప్పటికీ ఏ పదార్థమైనా చూడగలడు. వైజ్ఞానికుడు కాకపోయినప్పటికి జాగ్రదవస్థలో వుంటుంటే సర్వము గుర్తించగలడు. కనుక మానవత్వమునకు జ్ఞాన తత్త్వమే ప్రధానమైనది గాని యీ శాస్త్రము వైజ్ఞానము కాదు ముఖ్యము. ఎంత గొప్ప పండితుడైనప్పటికి పరులకు బోధించే విషయములో పండితులుగాని స్వవిషయములో పండితుడు కాడు. పరులకు ఉపదేశము చేసే వాడే పండితుడు. కాని తన విషయానికి రాడు. పాండిత్యమనగా హృదయ పరిశుద్ధమే సత్యమైన పాండిత్యము. ఈ హృదయమును పరిశుద్ధము గావించుకున్న ప్రతి వ్యక్తి కూడను దివ్యత్వమును ఏనాటికైనా గుర్తించగలడు. ఇట్టి సార్థకత పొందినవారు అంతా గొప్ప విద్వాంసులు కారు. వాల్మీకి ఎవని వంశమందుదయించాడు. కేవలము దారిపోయే వారిని కొట్టి ధనము ప్రోగు చేసుకొని తన పొట్టను పోషించుకునే వాడు. అతనే రామాయణము వ్రాయగలిగిన మహాకవిగా మారిపోయాడు. వంశము గొప్పదనుకుంటే అతనిది బోయ వంశం. నందుడు ఏ పల్లె యందు పుట్టె. కుచేలుడు ఎంత ధనము కలిగియుండె. గజరాజు ఏ విద్య కలిగి యుండె? ధృవుడెంత వయస్సు కలిగియుండె? శబరి ఎంతటి శక్తి కలిగియుండె. విదురునకెంతటి పాతరం కలిగియుండె? తిన్ననకెంత తెలివియుండె? వీరందరు భగవంతుని చేరటానికి ఏమి గొప్ప? చిత్త శుద్ధియే ప్రధానమైన ఘనత నందించింది.

శబరి ఏ విద్యలు నేర్చుకోలేదు. పదకొండవ సంవత్సరములో యిల్లు వదలిపెట్టి పోయింది. ఆనాడు

ఋషుల ఆశ్రమములలో స్త్రీలను చేర్చుకొనే పద్ధతి లేదు. అరణ్యములో చేరి కందమూలములు భక్షిస్తూ ఆ ఋషులు భగవత్ తత్వాన్ని సంభాషించుకుంటుంటే చెట్టుమరుసన దాగి వింటుండేది ఆ శబరి. వారు చూస్తే ఏమనుకుంటారో అని భయం పాపం. తెల్లవారి మూడుగంటలకు లేచేది. ఈ ఋషులు నదికి పోయే దారంతా వూడ్చేది పాపం. ఋషులు చూస్తే అరణ్యమునుంచి దూరము పంపుతారో యేమోనని భయం. సమిధలు, దర్భలు అవసరమని కోసి మూటలుకట్టి వారు నిద్రించే సమయములో ఆశ్రమానికి ప్రక్కన పెట్టి వచ్చేది. ఋషులందరూ ఆశ్చర్యపడేవారు. ఎవరు యివి తెచ్చిపెడుతున్నారని శిష్యులందరిని విచారణ చేసేవారు. ఎప్పుడూ దైవచింతన చేస్తూ వుండేది. మతంగమహర్షి ఒకనాడు సంభాషణలు సల్పుతూ శిష్యులతో చెబుతున్నాడు శ్రీమన్నారాయణుడే దశరధకుమారుడు రాముడుగా పుట్టి మన అరణ్యములో ప్రవేశించాడు ఇదే దినము. అతని వాహనమైన శేషుడే లక్ష్మణుడుగా పుట్టాడు. భూదేవి కుమార్తెయే సీతగా పుట్టింది. ఈ ముగ్గురూ జ్ఞాన విజ్ఞాన ప్రజ్ఞాన స్వరూపులు. వారు అరణ్యములో ప్రవేశించారని యోగదృష్టితో చెప్పాడు మతంగ మహర్షి. ఆనాటినుంచి క్షణక్షణము కూడను కాచుకొని వుంటుండేది ఎప్పుడు ఆశ్రమమునకు వస్తారోనని పాపం. ఏవిధమైన భజనలు చేయలేదు. ఏ ధ్యానము చేయలేదు. ఏ జపము చేయలేదు. ఏ పని చేసినా రామకార్యముగా భావించుకునేది. ఒక కఠినమైన బండపైన కూర్చునేది. అదేమైనా తనకు గుచ్చుకుంటే శ్రీరామచంద్రుడే వచ్చి యీ బండపైన కూర్చుంటే యెంత కఠినంగా వుంటుందని ఆ బండనంతా చెక్కివేసేది. శబరి చాలా పొట్టిది. శిరస్సు వంచకము లేదు పాపం. అలాంటి సమయంలో వెడుతుంటే చెట్టుపాదలంతా తన తల చుట్టుకొని లాగుతూ వచ్చాయి అప్పుడు తాను యోచించింది శ్రీరామచంద్రుడు ఆజానుబాహుడట. అతను యీ దోవలోపల వస్తే యీ కొమ్మలన్నీ నా రామచంద్రునికి తగులుతాయేమో అని ఒక కత్తి తీసుకొని దానినంతా కొడుతూ పోయింది. ఇదే ధ్యానము యిదే జపము ఆ శబరికి. ఒకరోజు చెట్టుక్రింద పోయి కూర్చుంది. ఈ సమయంలో సీతాలక్ష్మణ సమేతంగా వచ్చి ఏమమ్మా నాకేమైనా పండ్లు వున్నాయా అని అడుగుతే నేను తెచ్చేది అని అన్నిటిని తియ్యని పండ్లనే తాను ప్రోగుచేసుకునేది. నిరంతరము రామచింతనలో వుండేది. వేదశాస్త్ర ఇతిహాస పురాణములు వల్లించలేదు. ఆదివ్యనామ హృదయములో చింతిస్తే చాలు. ఏపనైనా చేసుకో ఆపనితో బాటు మనం దివ్యభావాలు పెంపొందించుకోవాలి. ఇదే శబరి చేసిన పని. ఇలాంటి పవిత్రమైన భక్తులు లోకములో ఎంత మందో సార్ధకత గావించుకున్నారు. కనుక రామతత్వమనగా సంవత్సరమునకు ఒక పర్యాయము పుడుతుందని కాదు. క్షణక్షణమునకూ మన హృదయము లోపల ఆవిర్భవిస్తూ వుండాలి. వసంతకాలములో పుట్టింది. ప్రకృతి సౌందర్యము చక్కగా వుండే సమయమిది. పాత ఆకులు రాలి కొత్త ఆకులచేత కళకళలాడుతూ సువర్ణమయంగా వుంటుంది ప్రకృతి. ప్రకృతి యొక్క సౌందర్యసమత్వమే రామతత్వము.

రామాయణము రెండు రకములుగా వస్తున్నది. ఉత్తర రామాయణమని పూర్వరామాయణమని

ఆత్మరామాయణమనగా ఏమిటి? మహా బలవంతుడైన వాలిని, మహా శక్తిసంపన్నుడైన రావణుని, దివ్యమైన అస్త్ర శస్త్రసంపన్నముగా వున్న పరశురాముని యిలాంటి బలవంతులు శూరులు వీరులైన వారిని హతమార్చిన రాముడు కనుక ఈ కథ భాగమునకు పూర్వరామాయణమని పేరు. కరుణారసముతో కూడిన రామతత్త్వమును ఉత్తరరామాయణమన్నారు. రసములు నవరసములు కాదు. వున్నది రెండే రసములు. ఒకటి వీర రసము మరొకటి కరుణారసము. మిగిలినవన్నీ వీరసములో చేరిపోయినాయి. సద్గుణములన్నీ కరుణ రసములో లీనమైపోయాయి. అందువలనే వాల్మీకి చెప్పాడు. రామాయణము చెరకు వంటిది. చెరుకులో కణుపులు వుంటున్నాయి. అనేక పొట్లుగా వుంటుంది. వంగినా తీపి తగ్గదు. రామాయణములో తాటకి, సూర్పణఖ యిలాంటి రాక్షసులంతా వచ్చినప్పటికి రాముని యొక్క కరుణారసము యేమాత్రము మారదు. ఎన్నో కష్టములు నష్టములు, దుఃఖములు, విచారములు అనుభవించారు. ఎన్ని అనుభవించినప్పటికి ఆ మాధుర్యం ఏకరీతిగానే వుంటుంది. సత్పురుషులందరిని ఉదాత్తులుగా పోల్చుకున్నాడు వాల్మీకి. ఉదాత్తుల యొక్క స్వభావం ఏమిటి? అవి కాలిపోతూ కాలిపోతూ సుగంధాన్ని అందరికి అందించిపోతాయి. అంతేకాదు. రామాయణమున్ని గంధపు చెక్కతో పోల్చుతున్నాడు. గంధపు చెక్కను తీక్కే కొద్దీ సుగంధమును ఎక్కువగా యిస్తుంది తప్ప తరగదు. గంధపుచెట్టును గొడ్డలి తీసుకొని కొట్టినప్పటికిని గొడ్డలికూడా సుగంధమునిస్తుంది అంతేగాని ద్వేషించదు. అదే విధంగా మహనీయులను ఎవరు ఏ విధంగా హింసించినప్పటికిని వారు అందించేది సుగంధమే.

(7) మన హృదయ తత్త్వమే రామ తత్త్వము. మన దేహమే దశరథుడు. మన గుణములే కౌసల్య సుమిత్ర కైకేయిలు. ధర్మార్థ కామ మోక్షములే రామ లక్ష్మణ భరత శత్రుఘ్నులు. ఈ భావాలు హృదయంలో వచ్చినప్పుడే సార్థకము చెందుతుంది. దశరథ కుమారుడు రామునిగా కాక ఆత్మారామునిగా పూజించాలి. ఈ ఆత్మారాముడే మానవత్వాన్ని సార్థకము చేసుకుంటాడు. ప్రతి మానవునకు మూడు గుణములు వుంటాయి కనుక ఈ దేహముతో సత్కర్మలు చెయ్యాలి. మనస్సుతో సచ్చింతలు సలపాలి. చేతులతో పవిత్రమైన కార్యములు ప్రారంభించాలి. ఈ మూడింటి వల్లనే జన్మ సార్థకమవుతుంది.

ప్రేమ స్వరూపులారా! మానవదేహమును దైవార్పిత భావముతో అర్పితము చేయాలి. అప్పుడే రామ తత్త్వము రామతత్త్వంగా మారిపోతుంది. మానవత్వము దివ్యత్వముగా మారిపోతుంది. మానవుడు మానవుడు దివ్యుడైన స్వరూపుడు. ఇలాంటి సత్యమును మనం గుర్తించాలి. ఆత్మారామాయణము యొక్క తత్త్వాన్ని మనము చక్కగా విచారించాలిగాని గ్రంథరామాయణాన్ని మాత్రమే మనము అనుసరించకూడదు. విభీషణ, రావణ కుంభకర్ణులు ముగ్గురు సత్వరజస్తమోగుణములు. రాముడు చేసిన పని ఏమిటి? కొంతమంది విమర్శకులు రాముడు మొట్టమొదట స్త్రీహత్యాపాపానికి సిద్ధపడ్డాడంటారు. స్త్రీహత్యపాపం అన్నారు. కాదు కాదు తమోగుణమును

[illegible]డు. శబరిని రక్షించాడు. ఆమె రజోగుణము. దివ్యత్వము లోపల మూడు రకములైన కర్మలాచరిస్తూ వచ్చాడు. అహ
[illegible]ల్యకు విమోచనము చేశాడు. ఆమె సాత్వికము. ఈ సాత్వికము పరిశుద్ధము గావించి తిరిగి గౌతముని అప్పగి
[illegible]డు. విభీషణుడు సత్వగుణము. కుంభకర్ణుడు తమోగుణము. రావణుడు రజోగుణము. రజోగుణ తమో
[illegible]ణములను సంహరించి సాత్వికమైన విభీషణునికి పట్టాభిషేకము చేశాడు. మన హృదయములో వుండిన
[illegible] తమోగుణములను సంహరించినప్పుడు సాత్వికమనే గుణములో హృదయసామ్రాజ్యమునకు పట్టాభిషేకము
[illegible]కోవచ్చు. అదే మానవ జీవితమునకు ప్రధానమైన భావము. ఇదే మన లక్ష్యము. ఇలాంటి లక్ష్యమును మన
[illegible]యమునందుంచుకొని రాముని యొక్క గుణములను మన హృదయములో ప్రవేశపెట్టుకొని తద్వారా మన జీ
[illegible]ను సాగిస్తూ పోవాలి. రామ తత్వాన్ని వేరుగా మనము భావించరాదు. ఒక అభ్యాయం చెప్పాడు. ఈశ్వరుడు పార్వతికి
[illegible]దేశము చేశాడు ఒ. శ్రీరామ రామేతి రమే రామే మనోరమే. మనో రమే అంటే పార్వతి అని ఒక అర్థము. మనస్సు
[illegible] శ్రీరామా అని ఇంకొక అర్థము. మనస్సును రమింపజేసే రామ తత్వమే నిజమైన రామ తత్వము.

1990 ఏప్రియల్ 3వ తేదీ మంగళవారం త్రయీబృందావనంలో భగవాన్ బాబావారిచ్చిన దివ్యోపన్యాసం